

In Biljart Totaal is maandelijks aandacht geschonken aan het materiaal, dat binnen de biljartsport onlosmakelijk is verbonden aan het leveren van goede prestaties. Hans de Jager gaat nu in deze rubriek in op theoretische kennis van de biljartsport. De Hagenaar, die in 1981 Europees kampioen Biljart Artistiek werd, is al een leven lang nauw betrokken bij de biljartsport. Niet alleen als speler, maar ook als bestuurslid, organisator en vakhandelaar.

Pomerans en onderhoud

Op speciaal verzoek nog maar eens het wel en wee van de pomerans. François Mingaud wordt gezien als de uitvinder van de pomerans. Hij lijmd een stukje leer op een biljartkeu, haalde de bovenkant langs de kalkmuur van zijn detentieruimte en op het biljart was effect geboren. Op latere leeftijd schreef deze Fransman veelvuldig over biljarten, nadat hij zich inmiddels in Rotterdam had gevestigd.

Na veel experimenteren rond 1800 ontdekte Mingaud, dat er een groot verschil was tussen een harde en een zachte pomerans. Was het leertje te hard, dan kon de speler minder veel effect geven.

Foto 1.

Veelvuldig ketsen werd toegeschreven aan de pomerans. Door een ruw smeermiddel op de pomerans te smeren kon beter met effect worden gespeeld en zo ontstond het gebruik van krijt. Eigenlijk is krijt niets anders dan gemalen potas

en een beetje beenderlijm. Een kleurstof bepaalt of krijt rood, groen, blauw of welke kleur dan ook verlangd wordt.

Krijt dient niet te droog te zijn, daar het na de eerste stoot als het ware van de pomerans valt en zijn werking verliest. Is krijt te vet, dan blijft na elke afstoot en beetje krijt op de ballen achter, hetgeen butage in de hand werkt. Is de ruimte

waarin wordt gespeeld nogal vochtig dan wordt dit plakeffect nog bevorderd, waardoor het soms lijkt dat je met gemazelde ballen speelt. Niet te droog en niet te vet. Een goed koopadvies is hier niet te geven, maar in het algemeen kan men zeggen, dat de merken van Amerikaanse bodem het beste voldoen.

Zacht of hard, altijd een compromis:

Hoe harder de pomerans hoe minder energieverlies, maar hoe goed gekrijt ook, men zal met minder effect genoeg moeten nemen. De zachtere pomerans zal minder snel ketsen, waardoor je meer effect kunt geven maar dit gaat wel ten koste van de voorwaartse snelheid.

Vorm en onderhoud

Door het krijten slijt de pomerans, krijt is immers een schuurmiddel, zodat de pomerans, die van oorsprong meestal 8 mm hoog, is steeds dunner wordt. De veerkracht gaat daardoor geleidelijk achteruit en als de hoogte is geslonken tot 4 mm kan maar beter een nieuwe pomerans worden gemonteerd.

Om optimaal effect te kunnen geven moet de pomerans een halfbolde vorm hebben, zoals foto 1 duidelijk maakt.

Links een pomerans met de juiste bolling: het contactoppervlak op de bal is hier optimaal. Rechts een geheel platte pomerans: duidelijk zichtbaar is het geringe raakpunt tussen bal en pomerans. Tijdens het stoten zal deze pomerans dan ook veel vervormen en eerder afglijden bij het geven van effect. Is de vorm te bol dan is de kans op ketsen eveneens groter. Door met een eenvoudig schuurplankje regelmatig over de pomerans te rollen kan

men de juiste vorm aardig in de hand houden.

Daar de pomerans van leer is kan deze na enige tijd uitdrogen. Om leer in goede conditie te houden kun je leer invetten, bijvoorbeeld met bijenwas, waardoor de levensduur en elasticiteit langer behouden blijft. Na behandeling met bijenwas wil krijt echter niet meer goed aan de pomerans hechten. Geen bijenwas dus. Gewoon een beetje water of zoals veel spelers doen speeksel op de vinger en daarmee de zijkant regelmatig bevochtigen. Advies: na elke partij een natte vinger langs de pomerans vóór het opbergen in de foudraal. Is de pomerans te zacht dan zal hij na enig gebruik gaan overhangen. Soms helpt bijwerken langs een slijpsteentje of voorzichtig schuren dit euvel te voorkomen en blijft de pomerans hierna redelijk stabiel. Gaat hij na het bijwerken weer overhangen, dan is vervanging noodzaak.

Een Japanse fabrikant (Moori) brengt sinds enkele jaren een gelaagde pomerans op de markt, die uit veertien laagjes leer bestaat, waardoor de vorm van de pomerans veel stabiel blijft. Steeds meer spelers ontdekken dit voordeel en schakelen over naar de gelaagde pomerans.

Inmiddels zijn er tenminste twaalf verschillende fabrikanten die pomeransen met een gelaagde structuur, van hard, medium tot zacht maken. Merken als Moori, Kamui, da Vinci en Tiger hebben zich inmiddels bewezen. Ook Predator, de beroemde top-einden fabrikant, heeft zijn eigen 'laagjes-pomerans' geïntroduceerd: Victory Cue-Tip. (zie foto 2).

De nadelen van de laagjespomeransen zijn de kosten: soms wel tot twintig keer duurder dan het gewone leertje en ook de montage is lastiger. Na het lijmen dient de pomerans nog te worden gevormd, wat zonder draaibank een hele klus is.

Veel succes bij de juiste keuze en een sportief 2016 toegewenst.

Hans de Jager,
Email: h.d.jager@gmail.com

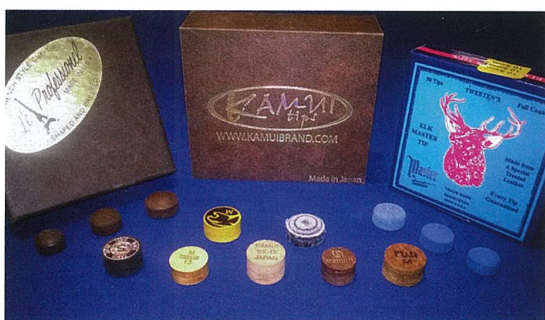

Foto 2. Een waar scala van pomeransen, waaruit kan worden gekozen. Links de traditionele Professional pomerans en geheel rechts de 'blauwe' Elk Master, beide van dezelfde fabrikant Tweeten en verreweg de meest gebruikte pomeransen.